

LA CONSCIÈNCIA MISSIONERA DE SANT PAU I LA DE LA NOSTRA ESGLÉSIA MALLORQUINA

per Jaume Reynés Matas, MSSCC

El Consell Presbiteral va dedicar la reunió del 30 d'octubre de 2008 a l'objectiu pastoral d'acréixer la consciència missionera de la nostra Església, aprofitant l'avinentsa de l'Any Paulí i seguint el Pla de Pastoral de la Diòcesi per al curs 2008-2009.

Em sembla un tema molt escaient per al present monogràfic de la revista *Comunicació*. Si ens prenem l'Any de Sant Pau amb una mica de seriositat, no creis que hauríem de començar per demanar-nos: a) Com fou la consciència missionera de Pau, capaç de configurar el model de més èxit de l'Església primitiva, i b) Com aquesta consciència missionera pot il·luminar l'Església mallorquina d'avui?

I. SANT PAU, L'APÒSTOL PER EXCEL·LÈNCIA¹

1. Vocació i missió

Estava convençut que havia estat elegit "apòstol, no de part dels homes ni per designació d'un home, sinó per obra de Jesucrist i de Déu Pare..., perquè jo l'anunciàs als pagans" (Gal 1,1.16). Ell es fa tan seu aquest signi

(1) Entre la nombrosa bibliografia existent, em limitaré als següents estudis: R. AGUIRRE, "¿Cómo evangelizaba Pablo? Estrategias del anuncio evangélico" a *Sal Terrae* 1001(1997), pàg. 407-420; G. BARBAGLIO, "El mayor misionero del cristianismo naciente" a *Pablo de Tarso y los orígenes cristianos*. Sígueme. Salamanca 1997, pàg. 77-98; J. J. BARTOLOMÉ, "Misionero" en *Diccionario de San Pablo*. Monte Carmelo. Burgos 1999, pàg. 766-784. La meva aportació personal serà resumir aquests estudis i destacar algunes suggeriments per a la nostra Església mallor-

diví, que l'anomena el "meu" evangeli, un projecte universalista superador de qualsevol ruptura i exclusió entre races, sexes i classes (Gal 3,28-29). "Ai de mi si no anunciàs l'evangeli!" (1Cor 9,16). A més, tenia "la consciència de ser un element indispensable en el gran drama que conclourà amb l'establiment final del regne messiànic" (O. Cullmann). La seva vocació missionera, amb les polítiques i estratègies que proposa, només es pot entendre des d'aquesta mística apocalíptica.

2. No mantenidor, sinó fundador de comunitats

Pau fou capaç de projectar la inculturació de l'evangeli a un context diferent (l'anomenat "moviment de Jesús":² "Crist no em va enviar a batiar, sinó a anunciar l'evangeli" (1Cor 1,17). No es deixarà absorbir pel culte i l'administració, sinó que serà un fundador de comunitats sempre en marxa (recorregué uns 15.000 km, 7.000 a peu i 8.000 en vaixell, amb una mitjana de 60 km per dia).

3. Programació pastoral

Per tant, Pau se concentrarà sobre un grapat de ciutats ben escollides (on podia expressar-se en grec i on vivia la gent més oberta a la novetat), situades estratègicament prop de les vies romanes, en quatre províncies de l'Imperi (Galàcia i Àsia, a l'Orient; Macedònia i Acaia, a l'Occident).

4. Col·laboració missionera del laïcat

Com a servidor i col·laborador de Déu (1Cor 3,5-9), estava ben convençut que l'evangeli anunciat "s'obre camí per ell mateix" (Bornkamm). "Pau, a les comunitats que havia fundat, per tendres que fossin, les feia tot d'una responsables del servei missioner" (Eichholz). "Pau va saber mobilitzar al voltant del seu projecte missioner moltes persones i programar un treball articulat i eficaç de propaganda. Va ser un òptim organitzador i un savi planificador, un líder carismàtic d'equips missioners prou elàstics, on s'ajuntaven col·laboradors estrets i permanents, ajudants ocasionals, personalitats fortes i humils gregaris, companys de viatge, representants de comunitats..." (Barbaglio, 97-98).

Valorava la maduresa de la fe per la seva consciència missionera: "Gràcies a vosaltres ha ressonat la paraula del Senyor" (1Tes 1,6-7). "Tot i això, no cal exagerar l'influx que les comunitats tot just creades varen poder tenir en la

quina, en la línia del que ja he fet a J. REYNÉS, "El model de l'Església primitiva" a *Comunicació* 111-112 (2005), pàg. 8-10.

(2) "Pau estava ben equipat per a això: jueu, però hel·lenista; home de la ciutat i no del camp; preparat intel·lectualment, autosuficient en l'economia; ciutadà romà i de bona situació social; fariseu, cosa que el predisposava a acceptar la fe en un ressuscitat" (Aguirre, p. 410).

seva regió, atesa la poca rellevància social dels seus membres i el seu nombre reduït; la comunitat de Corint podia comptar un centenar de cristians en una ciutat que superava el mig milió d'habitants. Però això mateix fa més significativa la tàctica evangelitzadora de l'apòstol; va voler semblar l'imperi de petites cèl·lules, estratègicament situades i permanentment lligades a la seva persona, a les quals encarregava estendre la seva missió personal” (Bartolomé, 769).³

5. Des de l'Església local a l'Església universal

L'Església paulina s'articula en una triple dimensió. En primer lloc, es basa en les *esglésies domèstiques*; per exemple, la de Tròada, amb dues o tres dotzenes de persones, on es té esment de les relacions afectives i emocionals, i amb les institucions pròpies per atendre els problemes dels seus membres. En segon lloc, un parell d'esglésies domèstiques constituïrien l'*ekklesia local* de la ciutat i de la regió; per exemple, d'Efes o Corint. En tercer lloc, aquestes esglésies se senten molt unides a l'Església mare de Jerusalem i a l'*Església universal*.⁴

Naturalment, a les comunitats sorgiren les tensions inevitables entre l'estructura sectària (de petit grup) i l'obertura missionera (universal). Aleshores, Pau es mostrà inflexible en els principis del seu credo universalista (Gal 3, 28-29); a la pràctica, però, cedí a la circumcisió de Timoteu, al vel de les dones, a la norma de retornar l'esclau al seu amo, encara que amb un estatus de cristià, i, sobretot, a la dieta dels aliments sacrificats als ídols. Tot això per salvar la unitat i no escandalitzar els febles (1Cor 8,13). D'altra banda, donà molta importància a la col·lecta solidària organitzada per atendre l'Església de Jerusalem.⁵

6. Des de la feblesa de la creu

En el centre de l'evangeli paulí, “Jesús ressuscitat és el Jesús crucificat. Ara bé, el tema de la creu és tan important, que esdevé l'eix central no tan sols de la doctrina sobre Crist, sinó també de la doctrina sobre l'Església, la

(3) X. Pikaza, al seu blog de religiondigital.com resumeix les dades sociològiques de S. Stark, *El auge del cristianismo*. Bello. Barcelona, 2001, el qual suposa que entre els anys 70 i 100 dC no hi devia haver més d'uns 7.500 cristians en tot l'Imperi Romà.

(4) Pareix que les esglésies locals es mencionen 41 vegades i 16 l'Església universal.

(5) “Pau no va considerar la col·lecta tant com un acte de caritat solidària intraeclesial, sinó més aviat com la millor expressió de la seva concepció d'església... Si bé és cert que possiblement cap com Pau havia posat en perill la unitat de l'Església, cal reconèixer-li el mèrit d'haver treballat com ningú per la unitat de les seves comunitats amb la de Jerusalem, d'haver-les educades a sentir-se responsables dels més necessitats i d'haver realitzat el seu projecte amb realisme i imaginació: la col·lecta donava base real i un contingut tangible a la consciència d'unitat eclesial” (Bartolomé, 783).

vida cristiana i la vida missionera”.⁶ A l'himne de Flp 2,6-11 trobam l'expressió més eloqüent dels seus sentiments més íntims i que nosaltres hem d'imitar. “En la creu, el món està crucificat per a mi, i jo, per al món” (Gal 6, 14): “Pau es refereix a tota la vida –sobretot apostòlica–, que hem d'entendre com una realitat *kenòtica, crucificada*.”⁷

Va escollir evangelitzar des de l'abaixament i la feblesa, que en aquella societat urbana va trobar en el treball manual (2Tes 2,8)⁸. Vivint en el barri obrer, renunciant a una dona cristiana que el servís o a esser mantingut com els altres apòstols, sense apel·lar als drets adquirits de la ciutadania, de la saviesa humana, ni del mestratge espiritual... Podríem dir que encunyà una consigna (com altres trien avui un lema episcopal): “Quan som dèbil és quan som realment fort” (2Cor 12,10).

7. En vista a crear petites comunitats cristianes

A diferència d'altres predicadors itinerants del seu temps, Pau no cercà la simple conversió moral, sinó la creació de comunitats (*koinonia*). I això l'obligà a passar de missioner a pastor: “Encara que tinguéssiu deu mil guies en Crist, no teniu molts de pares, perquè som jo qui, en anunciar-vos l'evangeli, us vaig engendrar en Jesucrist” (1Cor 4,15).

II. SUGGERIMENTS PER A LA NOSTRA ESGLÉSIA D'AVUI

1. Conservar la nostra tradició missionera

“L'Església de Mallorca, feel a la seva tradició secular, vol respondre actualment a la crida tothora vigent dins l'Església d'anunciar l'Evangeli als pobles que menys el coneixen o aquells on les Esglésies locals tenen més pocs mitjans per a l'evangelització integral” (Sínode Diocesà de Mallorca 1998-1999, “L'Església oberta” 6.2.10.)

(6) J. COMBLIN, *Pablo, apóstol de Jesucristo*. San Pablo. Madrid, 1993, pàg. 94-100. Pau cita 17 vegades la creu com a clau de la seva teologia.

(7) J. M. GONZÁLEZ RUIZ, *La Cruz en Pablo. Su eclipse histórico*. Sal Terrae. Santander, 2000, pàg. 37.

(8) “Pau té una estratègia missionera i desitja penetrar en el món romà i en la cultura hel·lenística, però..., vol expressar a través de la seva mateixa forma de vida, de la seva aparença externa i del seu mètode de predicació, que predica un Messies crucificat. No es fonamenta en la retòrica hel·lenista, en l'especulació filosòfica o en la saviesa humana... Però tampoc no es basa en la llei dels jueus. El seu evangeli deixa Pau a la intempèrie, vulnerable a molts de fronts opositors. Se sent crucificat amb Crist (Gal 2,19), però sap que la força de Déu es manifesta en la debilitat dels homes... Per a Pau, el seu treball manual és «el criteri definitiu de la creu i de l'opció per la debilitat» (J. Comblin)” (Aguirre, 417-418).

És cert que estam orgullosos d'una tradició que ens marcà profundament i que feim el que podem perquè no es perdi, ans es conegui millor?⁹

La missió “ad gentes”, a Àfrica (segles XIII-XIV)

Devers els anys en què Ramon Llull viatjava per l'Orient i quasi contemporàniament a la seva estada a Gènova, apareix el **primer contacte del clergat mallorquí amb el Marroc**. A partir de l'any 1225, els franciscans i dominics hi tingueren diverses encomanes. “Quan les recerques documentals s'hagin conduït d'una manera sistemàtica, és probable que la descripció de la presència cristiana en el Marroc i en les regions veïnades ens mostri una tasca heroica d'aquells eclesiàstics, seculars i religiosos, així com la dels laics, com Alzina, per fer present d'alguna manera l'església, que atenia els mercaders cristians, en el nostre cas catalans, balears i valencians, alguns dels quals s'havien nodrit, des del naixement de la nova cristiandat mallorquina d'una espiritualitat evangèlica i missionera.”

“Una quinzena d'anys abans (que l'inquisidor N. Eimerich investís contra tots els seguidors de Ramon Llull, 1369) eren precisament uns mercaders mallorquins que proposaven la **missió a les Canàries** amb el més pur l'enguatge i esperit lul·lià, trinitari i encaminat a la conversió per la persuasió i l'aprenentatge de les llengües dels gentils... Havien de ser triats entre els religiosos *e els hòmens setglars*. Fins i tot hauran de ser disposats a passar pel martiri... (i es ressalta) el caràcter pacífic de la missió... Completa el color lul·lià de la missió a les Canàries el fet que també uns ermitans (amarats de l'espiritualitat de mestre Ramon, missionera per definició), amb altres persones, volgueren encaminar-se a..., evangelitzar les Illes de la Fortuna” (88-89). Com va escriure Elies Serra Ràfols el 1954, “podem dir sense exagerar que el segle XIV és la nostra gran illa mediterrània l'única terra on es viu l'esperit de missió i que el país triat per ella no és altre que les Illes Canàries.”¹⁰

“Climent VI aprovava un projecte de característiques lul·lianes, que era insòlit. No posava objeccions al caràcter laïcal dels missioners, i recollia el fet que parlassin català i que ensems parlassin la llengua de les Canàries... L'atenció d'aquests homes es centrava en Déu, que és Trinitat; no esmentaven expressament l'Església, i pretenien la conversió dels gentils...

(9) En aquest apartat, em referiré a algunes publicacions de Josep Amengual i Batle, ja editades o en preparació. A la *Història de l'Església a Mallorca*, Ed. Ll. Muntaner. Palma 2002, vol. II, 91-93 aporta una extensa bibliografia. Hi cita, per exemple, Pere Fiol i Tornila sobre els missioners mallorquins a Amèrica, i Nicolau Pons i Llinàs sobre els jesuïtes mallorquins arreu del món. També convé consultar les llistes que la Delegació de Missions publica periòdicament.

(10) J. AMENGUAL BATLE, “L'herència lul·liana i la missió mallorquina a Canàries: la missió sense espasa”, a *Randa* 61 (2008), pàg. 73-91.

La teologia lul·liana de la missió era trinitària, mentre que la del Papa era eclesiocèntrica.”¹¹

La missió a l'exterior (segles XVII-XVIII)

“Independentment de les restriccions comercials, imposades a Catalunya i als Regnes de Mallorca i de València, pel que fa al comerç amb Amèrica, la **participació dels mallorquins en l'evangelització i colonització del Nou Món** fou molt notable. Els jesuïtes sortiren cap a Amèrica, ja per l'any 1568. Més tard, Benet Reus va ser martiritzat a Bolívia el 1629 i el P. Ignasi Fiol, morí de la mateixa forma a Nova Canadà el 1684. Al Paraguai hi tingué responsabilitats l'altre jesuïta Pere Joan Andreu (+1765) i 26 mallorquins varen ser sorpresos per l'ordre reial de supressió de la Companyia el 1767, en els territoris de la monarquia hispànica. No mancaren mallorquins a **les Filipines**, com el dominic fra Rafel de la Càrcel (+1647), l'agustinià Joan Bautista Bover (+1693). El franciscà Antoni Llinàs i Massanet (1635-1693) és el primer d'un rosari de mallorquins que s'escamparen per les regions centreamericanes i s'obriren pas a la Califòrnia. A ell se deu la reorientació més pastoral de l'evangelització a Amèrica. N'hi hagué que moriren assistint els empestats com Miquel Fontcuberta (+1691, d'altres que fundaren moltes comunitats, com els franciscans Beat Juníper Serra (1713-1784), que tingué un company de gran qualitat espiritual, Joan Crespí Fiol (1721-1782), als quals hem d'unir el germà d'orde Francesc Palou i Amengual (1723-1785), que fou historiador, i Lluís Jaume, martiritzat el 1775. Fra Rafel Josep Verger i Suau (1722-1790) el 1782 va ser nomenat bisbe de Monterrey. Va promocionar l'agricultura, i fins i tot compongué tractats sobre la seva millora. També és l'autor de mapes de les regions en les quals treballà. Un altre missioner distingit va ser el P. Joan Bonaventura Bestard (1763-1831), que treballà a Mèxic, Cuba i altres països. Per la seva banda, el P. N. Bernat, jesuïta, missioner a **Egipte**, va informar sobre la religió dels coptes, pels anys 1698-1700.”¹²

2. Reforçar l'església local amb la seva vocació comuna a la santedat

Segons la constitució dogmàtica *Lumen Gentium* del Concili Vaticà II, “en cada comunitat d'altar, sota el sagrat ministeri del Bisbe, és representat el símbol d'aquella caritat i unitat del Cos místic, sense la qual no hi pot haver salvació. En aquestes comunitats, ni que sovint siguin minses i pobres, o visquin escampades, és present Crist, per la virtut del qual és aplegada l'Església una, santa, catòlica i apostòlica” (LG, 26).¹³

(11) *Ibid.* pàg. 85-86.

(12) J. AMENGUAL BATLE, *Història de l'Església a Mallorca II*, pàg. 91-93.

(13) J. AMENGUAL BATLE, “Església local i església particular. Una paràfrasi de textos del concili Vaticà II” a RCatT 13,(1988)135-177; id. “L'Església local com a presència i representació

Mirau per on, actualment, les nostres comunitats duen camí d'esser petites, pobres i disperses, i es veuen retratades en la formulació d'un cas extrem!

“Tots els fidels cristians, de qualsevol condició i estat” compartim una mateixa vocació a la santedat (LG, 11), a la qual no podem renunciar. Aleshores, no ens empegueïguem del floriment de santedat a la nostra Església, cadascú amb els seus trets diferents. Com es digué en motiu de les darreres beatificacions, que fóren les dels Màrtirs del Coll:

“D'entre ells, sis són fills de la nostra Església de Mallorca que a Barcelona trobaren la palma del martiri... Són dels nostres pobles, porten llinatges comuns entre nosaltres. Nasqueren i visqueren en temps no massa llunyans i en ambients semblants als nostres o que encara recordam. Però sobretot reberen el Baptisme a les nostres parròquies, i la primera catequesi i la Confirmació i l'Eucaristia. En la nostra Església, per la freqüència de sagraments, la predicació de la Paraula de Déu, la proximitat i l'acompanyament espiritual, refermaren la vocació cristiana i reberen l'específica de cadascun a la vida religiosa, en Congregacions d'origen mallorquí...

Efectivament podem dir amb joia que a la nostra Església venim d'una *casta de màrtirs*. Tenim la seva intercessió segura, promesa, no ho dubtem, “de molts de fruits en la collita que vindrà”, encara que no ens ho sembli de moment en la tardor que vivim. I també la responsabilitat de saber, de voler, d'implorar del Senyor a través d'ells, continuar l'Església que els va fer possibles amb vocacions de tota casta.”¹⁴

“Què traurem d'aquesta beatificació que avui agraïm enmig de l'Església de Mallorca? Primer de tot, sentim que l'Esperit ens atorga el do de voler servir com a comunitats religioses i laïcals per a la misericòrdia i la cordialitat. Volem ser senzills, servidors, evangelitzadors des de la simplicitat evangèlica, no tan sols simple sinó arriscada i valenta, fins i tot, profètica. En segon lloc, avui tenim l'oportunitat de dir davant del Bisbe, del presbiteri de Mallorca, dels laics i els religiosos que esperam el vostre suport per ser fidels als màrtirs, que han deixat de

de l'Església de Jesucrist, una, santa, catòlica i apostòlica” a *L'Església com a Poble de Déu*. Lucus. Mallorca, 1993, pàg. 322-351. Encara que hagin passat gairebé 25 anys, és molt aprofitable la relectura de B. BENNÀSSAR, *Església a la part forana de Mallorca. Arrels d'una pastoral*. Mallorca, 1985, on tracta els temes: Una Església *enterrada*; una Església popular, identificada amb “tal” poble; una Església perifèrica, forana, ¿marginal?; una Església cultural, creativa, *inculturada*; una Església local, petita, original.

(14) MONS. JESÚS MURGUI, BISBE DE MALLORCA, “Davant la beatificació de sis màrtirs fills de la nostra Església” (28.10.2007).

ser nostres, que ja són vostres i nostres, de Mallorca, de Barcelona i de l'Església Universal.”¹⁵

3. I la seva vocació missionera

La responsabilitat de la missió recau en tota l'Església apostòlica (els bisbes, els preveres i feels).¹⁶ En l'Església hi ha diversitat de ministeri, però unitat de missió. “L'Església de Mallorca, reunida en Sínode, explicita la voluntat de viure i testimoniar la dimensió de la seva catolicitat, que l'empeny a una tasca oberta als quatre punts del món, especialment en tres camps: la tasca ecumènica, l'activitat missionera i l'acollida dels turistes”,¹⁷ encara que el Concili especifica la distinta qualitat de les tres tasques.

“L'Església de Mallorca comparteix amb goig i interès la vocació i la dedicació missionera dels instituts religiosos”. “El Sínode demana als preveres que, considerant-ho com una gràcia, s'oferesquin voluntàriament per servir l'Església en terres de missions”. “Com un pas endavant en la responsabilitat eclesial dels laics, fomentarà la vocació missionera dels seglars perquè també dediquin tota o part de la seva vida a l'anunci de l'Evangelí i a la promoció sociocultural dels països del Tercer Món.”¹⁸

No creis que podríem centrar les nostres reunions i debats en preguntes més vitals com aquestes:

- És que ja no ens serveixen aquestes afirmacions del nostre Sínode? No les rubricaríem avui?
- Quines passes podríem donar en vistes a superar la divisió entre les missions pròpiament diocesanes de les que duen les congregacions religioses?
- Què podem fer perquè la disminució del clergat no ocupi els capellans cada vegada més en tasques sacramentals i burocràtiques?
- Com podem enfrontar els nous desafiaments?

Recordem sempre el que diu el Concili sobre el laicat: “Els Bisbes, els rectors i els altres sacerdots d'ambdues clerecies han de tenir present que el dret i el deure de practicar l'apostolat és comú a tots els fidels, tant a clergues com a laics, i que en la construcció de l'Església també els laics tenen llur propi paper.”¹⁹

(15) J. AMENGUAL BATLE, SUPERIOR GENERAL MSSCC. Parlament a la missa d'acció de gràcies per la beatificació a la Seu de Mallorca (10.11.2007).

(16) CONCILI VATICÀ II, decret *Ad gentes* obre l'activitat missionera de l'Església, 5-6.

(17) SÍNODE DIOCESÀ DE MALLORCA, l.c. 6.0.

(18) SÍNODE DIOCESÀ DE MALLORCA, 6.2.11-13.

(19) CONCILI VATICÀ II, decret *Ad gentes* sobre l'activitat missionera de l'Església, 25.

Inspirant-nos, per exemple, en els escrits –clàssics sobre el tema– de Dionísio Borobio, demanem-nos:

- “Què és més important: que una comunitat romanguí sense Eucaristia, per defensar a ultrança el model actual, model de ministre ordenat, o l'ésser flexibles amb aquest model, perquè la comunitat sigui eucarística. No seria possible una major flexibilitat en les condicions actuals per a l'ordenació (v. gr. celibat, tipus de preparació), de manera que poguessin ser ordenats, per a presidir la comunitat i l'Eucaristia, aquelles persones seglars que de fet ja exerceixen, de manera provada i eficaç, la responsabilitat de direcció?”²⁰

I essent així que fins al moment la resposta ha estat negativa, caldria no deixar de passar a noves preguntes, com aquesta:

- “Què té més avantatges en aquest moment eclesial: ordenar diaques o promocionar ministeris laïcals?”²¹ Aprofundiguem la resposta del mateix Borobio: “En l'actual conjuntura eclesial, i donada d'una banda la crisi del ministeri presbiteral, i per una altra la necessària renovació de la imatge de l'Església des d'una veritable corresponsabilitat de tot el poble de Déu, caldria posar l'accent més en els anomenats *ministeris laïcals* que en el ministeri del diaconat.”²²
- Què vol dir el bisbe i teòleg R. Berzosa Martínez²³ quan escriu que s'imposa entre els experts el consens de superar el binomi clergue-laic, i fins i tot el trinomi clergue-laic-religiós, per a situar-se en el context d'una eclesiologia de misteri-comunio-missió?
- Estam d'acord que, en definir la teologia i espiritualitat laïcals, ens jugam com entenem l'eclesiologia i les seves relacions transversals de clericalització i de patriarcalització de l'Església, i fins i tot de relació de l'Església amb el Món?
- No vos sembla del tot incoherent cercar inspiració missionera en la praxi paulina sense fer passes fermes en la recuperació del paper i de les funcions de la dona dins l'Església?²⁴

(20) *Los ministerios en la comunidad*. CPL. Barcelona, 1999, pàg. 25.

(21) *Los ministerios en la comunidad*, pàg. 257.

(22) *Los ministerios en la comunidad*, pàg. 258.

(23) “Ser laico en la Iglesia y en el mundo”, Plec de *Vida Nueva* 2640 (2008), pàg. 21-32.

(24) Sobre tema tan debatut, m'atrevesc a proposar tres llibres de consulta: R. AGUIRRE, “La mujer en el cristianismo primitivo” a *Del movimiento de Jesús a la Iglesia cristiana*. VD. Estella, 1998, pàg. 187-221; “La situación de la dona en els segles I-III d. C.” a LL. DUCH - J. C. MÈLICH, *Escenaris de la corporeïtat*. PAM. Barcelona, 2003; J. Gil i Ribas, *Al principi hi hagué la dona. Un assaig de recepció teològica del feminisme*. Claret. Barcelona, 2002.

4. Situar-nos des de la feblesa de les primeres comunitats i de la bogeria de la creu

Prenguem-nos seriosament el Concili Vaticà II i el darrer Sínode de Mallorca, el Pla Diocesà de Pastoral i l'Any de Sant Pau.

Com repeteix un eslògan –una mica sospitós perquè procedeix del món de les finances–, la crisi es converteix en un desastre per a molta gent i en alternativa per a una minoria, la que té futur. L'hivern eclesial que vivim, no ens pot apropar a la comunitat primitiva, que es definia al mateix temps petita i pobra, feble i capaç de salvar el món, petit ramat perseguit però sempre en mans del Pare del cel?

No deu ser el moment de tornar a optar per centrar la nostra predicació en la creu i en la resurrecció de Crist? Com deia D. Bonhöffer: “Déu, clavat en la creu, permet que el treguin del món. Déu és impotent i feble en el món, i precisament només així està Déu amb nosaltres i ens ajuda. Mt 8,17 indica clarament que Crist no ens ajuda per la seva omnipotència, sinó per la seva debilitat i pels seus sofriments.”²⁵ És que tal vegada no hem de purificar la nostra fe en el Déu “tapaforats” que invoquen molts de cristians, o que s’alia amb els poderosos de certes jerarquies, sinó que es revela en els pobres i pobles crucificats?

No podríem tornar a centrar l’evangeli en una consciència lliure que es fa servent dels altres per amor (Gal 5,13)?

I la predicació “sense cap ostentació d’eloqüència o de saviesa” (1 Cor 2,1)? Què preferim una autoritat exercida “amb el bastó a la mà, o bé amb amor i esperit de dolcesa?” (1Cor 4,21).

La pèrdua de poder i prestigi del clergat, i fins i tot la minva de vocacions religioses, no pot ajudar perquè molts de cristians superin la consciència de soldats rasos i recobrin el caràcter militant de tot cristià, aquell viure “crucificats amb Crist”, que ens fa viure com uns ressuscitats ja en aquest món?²⁶

Què hem de canviar perquè se salvin les “autèntiques innovacions històriques de les comunitats paulines”: el mestissatge cultural, l’heterogeneïtat social i el protagonisme de la dona?²⁷

Es tracta de qüestions antigues i modernes que no podem defugir, si volem comprendre la pastoral missionera de sant Pau i volem que sigui inspiradora per a la nostra pastoral d’avui.

(25) *Resistencia y sumisión*. Sígueme, Salamanca, 1983, pàg.252.

(26) *La Cruz en Pablo*, pàg. 52.

(27) AGUIRRE, pàg. 412.